

ANY III

NÚM. 117

BARCELONA 21 NOVEMBRE 1890

Ramon Blasco

Copia fot. de J. Martí.

CRÓNICA

ABANS de coneixer á una persona ó be de sentirla, jutjantla tan sols per actes superficials y sentits contar per periódichs, si es artista ó polítich, ó per referéncias particulars, si la persona no te altra representació que la d' una bondat ó picardía qualsevol, sentim *algo* que no 'ns sabém explicar; la nostra fantasia nos la fá gran devant dels ulls y esperém ab ánsia veurer á aquella persona y

parlarli y sentirla per cotejar la nostra fantasia mateixa ab las sevas obras.

¡Qu' es trist quan, al veurer á aquella persona desitjada, trovém en ella l' antítessis de lo que 'ns haviam figurat! ¡Com decau, al sentirla y al tractarla, tota la nostra fantasia!

Si li hem fet una arribada esplendent y magestuosa, encare que 'ns hagi costat convencer á molts, y algun sacrifici pecuniari; com que l' il·lusió y l' entusiasme ha decaygut, sino del tot, alguna brosta, per forza li fem una despedida mes freda, y si no li fem desayrada del tot es per compromisos polítichs moltes vegadas ó per compassió.

Una cosa parescuda va sucsehir en la despedida del senyor Sagasta. Ni la gent se matava á empentas per veurel com á l' arribada, ni van aixecarli 'l cotxe aquells camálchs de *blusa azul y gorra peluda* que portava en lo mateix tren com á equipatge de luxo 'l Sr. Sagasta, segons diu en Mañé y Flaquer desde 'l *Brusi*, encara que ab un xich massa de malicia y augment de preu.

En resumidas quantas, després d' haver sentit molts lo programa polítich del pseudo-demócrata, estich mes que segur de que van veurer en éll l' antítessis de lo que s' havian figurat en sos cálculs y *de ahí* la despedida freda que va férseli.

En una paraula: va decaurer la fantasia del partidari..... per compromís.

Fem punt per avuy porque hi ha molt original compost y se li ha de donar cabuda.

Ab aixó fins á la setmana entrant.

DOCTOR GERONI.

LA SON Y LA VETLLA

Un jorn, la vetlla, de la son se 'n reya, y així renyantla sens pietat li deya:

¿De qué serveixes tú, donya Poltrona?

¿quins beneficis reporta ta persona?

tú vius en pau, y jo ab perills treballlo.

¿De qué serveixes donchs, oh companyera?

Y la son respongué d' esta manera:

—Serveixo, oh vetlla, porque tú descansis y ab novas forsas al treball te llansis.

J. MARTÍ FOLGUERA.

A la brisa

Brisa que en tos pléchs suaus
 dus la flayre de las flors
 y lo cantar de las aus
 y lo suspirar dels cors;
 tú que pots besar los brins
 de sa ròssa cabellera
 y ets lo idili dels jardins
 quan sonríu la primavera:
 al arribar l' hora hermosa
 en que tot á amar convida
 y la mar, mourers no gosa
 y la terra apar dormida;
 quan la llum crepuscular
 hage estés son pàlit vel
 y comensen á brillar
 las estrellas en lo cel,
 besa lo front de ma bella
 arrullant, brisa, ab dolsor;
 cóntali baix, á la orella,
 que la estimo de tot cor.

Dígali, vessant dolcesa
 y omplint lo espay de armonía,
 que sa imatge porto impresa
 en lo cor, de nit y día;
 y aixís com riallera esquitxa
 l' auba, perlas en la flor,
 tú, son cor omplint de ditxa,
 párlali sempre de amor.

FRANCESCH MARULL.

Simonet (1)

BÉUTE AQUEST OU, QUE L' ALTRE 'S COU

Un paperot deshauciat,
 sentint d' enveja 'l desfici,
 diu: *que he perdut lo judici*,
 y penso que ha dit vritat.

Puig encar' que son perversos
 los seus intents, no hi fa rés;
 ¿sí 'l *judici* clar tingués
 digueume; faria versos?

Que tinch casi 'l cervell fòs
 no hi cap dupte ¿pero, qué?
 ¿No vál mes mirantho bé,
 lo ser *locat* que *asquerós*?

¿*Asquerós!* ¿Que no 't amola
 la paraula, Joan doneta?
 ¡Ay Alsineta, Alsineta,
 ni arribas á farigola!

Tanta gracia tot tú 'm fás,
 ton *cap geganti* tant joch
 dona á ma musa, que un lloch
 te reservo en lo *Parnás*.

Mes no t' envaneixis massa,
asqueroso! no, porque
 entre *ánechs* te posaré
 cridant, *¡car-bassa!* *¡car-bassa!*

PAU DE LA LAYA.

(1) Mico que quan existia lo Jardí del general feya la delicia dels xicots y las ninyeras.

UN COMPROMÍS

NPESAR de existir personas que diuen que hi há compromisos que no 's poden evitar, jo he tingut sempre la seguretat que fent treballar lo magí 's logra salvar tots los que se presentan en lo trascurs de la vida.

Tots los problemas de tot género están resoltos dintre 'l cervell del home; la questió es tenir paciència, y fer rajá ideas fins que 's trovi la solució.

Hi há homes que s' enamoran d' una xicota y perque no están en estat de casarse per *as* ó per *nefas*, contemplan com un altre passa 'ls ratos deliciosos qu' ells podrián haver aprofitat, per la pòr del compromís que 's contrau demanant la noya als seus pares.

Jo he tingut moltes vegadas relacions, he passat uns moments inefables, y quan m' ha convingut he trovat una fugida quedant tan amich com abans ab los pares de la meva Dulcinea.

Jo vaig vestit ab molta elegancia y fá no se quants anys que no sé lo que es pagar á un sastre; porto fins botas d' aygua los dias de pluja y cap sabaté m' ha hagut de tornar cap moneda falsa per la sencilla rahó de que no he pagat may cap parell.

Al teatro hi vaig perque 'm procuran passes, y encara devegadas quan veig distret al porté, prenc salida y me la vench al primer que 's presenta; aixó quan no me 'n vench una á cada intermedi.

Vostés 'm dirán: Bé.... cóm se fa aixó? Uy! no fora poch llarch d' explicar si per cada lance que m' ha passat tingués de fer historia! ni ab cent números de LA TOMASA acabarí, pero 'ls contaré l' últim compromís de que m' he sortit y 's convenserán del éxit dels altres per ser un dels mes difícils que 's pujan presentar.

Figúrintse que jo tinch un sol defecte; si en lo mon no hi haguessin donas no fora res d' estrany que 'm vegessin canonisat; pero aquest sexo 'm fa fer cosas que vaja.... ab franquesa.... no tinch vergonya.

Vaig coneixer fa cosa de dos anys á una senyora en las ayguas de la Puda y me 'n vaig enamorar. Jo prou volía fer lo sacrifici, que per mí es molt gran, de no dirli una paraula, no per virtut, qu' aquesta may l' he tinguda, sino per respecte al marit qu' es un home farrrenyo que si 'm deixa anar la má á sobre no hauría fet may mes res de bó. Pero la malehida casualitat va fer que correspongués á las meas miradas ab unas altras de colomí malalt y d' alló va vení un' altra cosa, y d' aquesta, un' altra, fins que al fi.... rés.... va acabá con acaban sempre aquestas cosas quan hi ha un editor responsable.

Al principi prou anavam ab cuidado pero despres 'ns hi vam aná fent y hasta algun cop varem atrevirnos aná á passeig pel Parque.

Lo bunyol va ser escriurens.... Un dia lo meu sócio trova una carta meva en poder de la seva costella, y vulgas que no, li va fer cantar de plá lo que hi havia y en hont jo vivia.

Al dia següent rebo pel correu una carta ab lo següent contingut:

"Sr. Serrallonga: Jo á vosté no 'l coneix ni ganas,

"pero demá á las sis del dematí sigui ab los seus padrins darrera lo cementiri del Sud Oeste, jo duré las "pistolas."—Fulano de Tal.

"P. D. Si no hi compareix l' esperaré á la porta de "casa seva armat d' un bastó dels que 'n diuen de Pierrat, que tenen lo privilegi de trencá una costella á cada garrotada."

Vaig quedar anonadat.... la mort ó una pallissa!.... Terrible dilema! Ah, no! jo haig d' evitarho. ¿Com? No ho sé. Aló que primer he dit, la solució está en lo cervell; la questió es trovarla.

Després de rumiar inútilment per espay de dugas horas, y no veyent la meva imaginació mes que *Pierrats* y pistolas, 'm vaig clavá un cop al front. Per tot te deixo! Ja 't tinch, mestre!

Jo coneix un senyor que pren café á la meva taula que te un génit que ni 'n Martos; un home que no pot sufrir que una mosca 'l piqui y per major abundament es un gefe carlista retirat ab uns bigotis com dugas garbas d' ofáls: es diu Diego Contrafort; hasta 'l nom es fiero.

Agafó un paper y ploma y escrich: "Sr. D. Diego "Contrafort: es vosté un poca vergonya y un indecent, "y si demá á las sis no compareix darrera 'l cementiri "ab los seus padrins, es que será un cobart...." y firmo ab lo nom del marit de la meva Dulcinea.

"P. D.—Duré las pistolas."

L' endemá á las 5 del dematí, ja m' estava jo en lo lloch del desafío darrera una roca pera veurer lo resultat de la meva pensada.

A las 6 veig arriar lo pobre marit ab dos senyors que no vaig coneixer, y als cinch minuts D. Diego, vermell de ràbia ab dos subjectes que d' un' hora lluny 's veyá qu' eran dels de la boyna.

Al arriar sento que D. Diego li diu:

—He rebut la seva carta.—Ho suposo, contesta lo marit ultrajat; y desitxo matarlo ó que 'm mati.

—Per mes que no sé á qué vé ni de qué se l' has heu, ja 'm basta ab lo escrit per ser de la meva opinió.

—Vosté lo que no sab es lo que no li convé, y en fi.... acabém.

A mí la camisa no m' arribava á la pell desitjant que 's reventessin abans de que 's poguessen entendre.

Efectivament; la pensada 'm va sortir al pel. Al primer disparo veig que D. Diego cau de cul, (dispensin l' espresió) mentras lo marit ultrajat acompanyat dels seus padrins, desapareixia mes que depressa montanya avall.

Surto llavors jo del amagatall fent veurer que venia de fer una feyna necessaria y 'm dirigeixo al grupo del ferit.

—D. Diego!—vaig exclamar—¿Y aixó qu' es?

—¡Ola, senyor Serrallonga!.... rés; un lance.

—Ferit! vaig anyadir, fentme l' inglés.

—No es cosa va anyadir un dels testimonis treyent una bota de D. Diego.

Una contusió á l' os de la musica del peu dret. L'ha salvat lo gruix del cuyro de la bota y lo dur calsons.

'M van convidar á tornar á Barcelona ab lo seu cotxe: D. Diego va coixejar deu ó dotze dias y jo may mes he sabut res del marit de la meva Dulcinea.

Qué tall!... Que 'ls sembla si tinch rahó afirmant que no hi ha compromís que fent suhar l' ingeni no se salvi?

SERRALLONGA

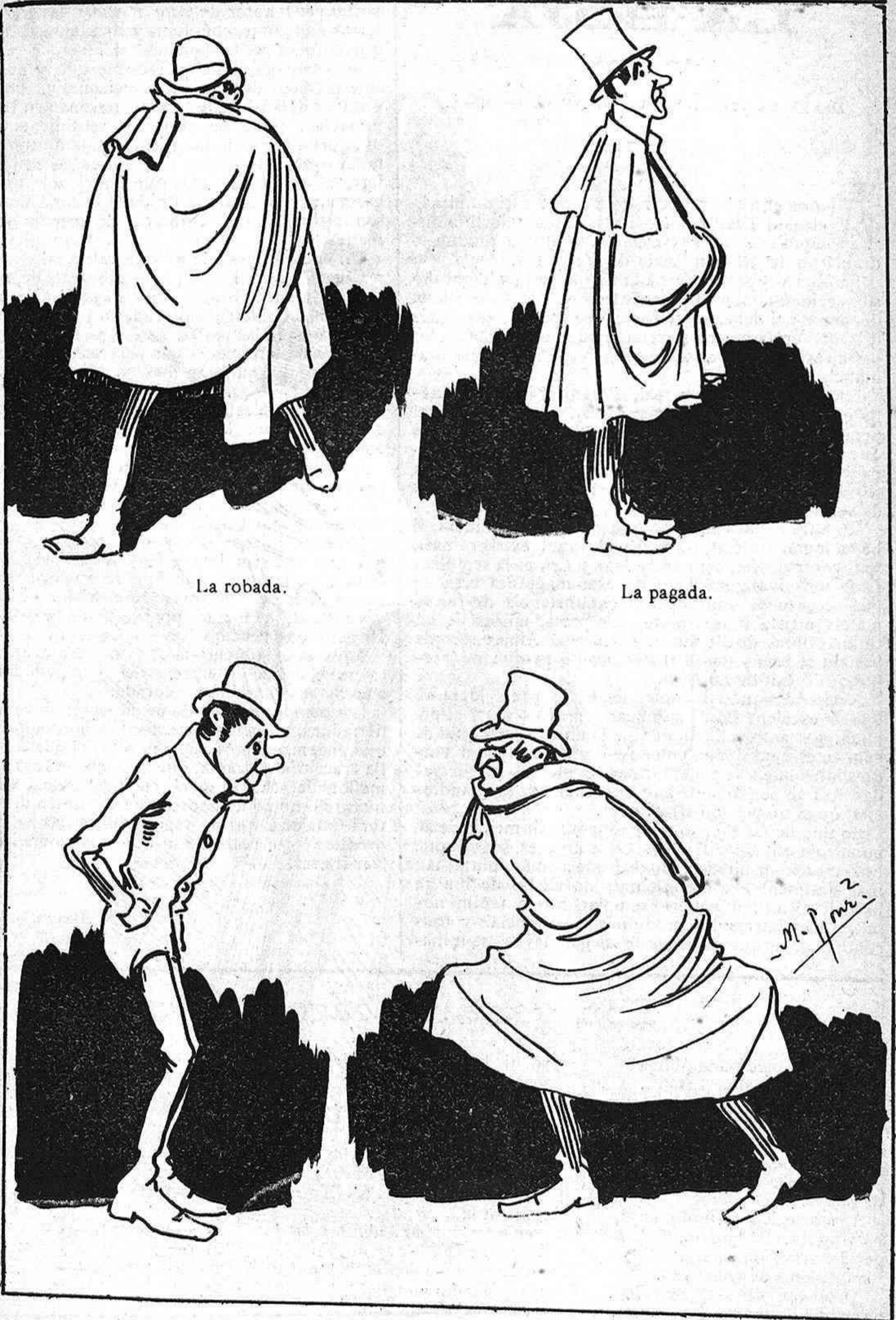
ESCENAS MARITALS

—Fa goig aquest brassalet... 'T dich qu' esta bé.
—Donchs que no 's mogui... Aném, aném.

LA TOMASA

CAPAS

La robada.

La pagada.

La empenyada.

La d' un músich.

LA BOJA

DRAMA EN TRES ACTES DE D. ANGEL GUIMERÁ.

A una entrada numerosíssima que casi omplia lo elegant Teatro de Novetats, va tenir lloch lo dis-sapte á la nit l' estreno de la última producció dramática del eminent autor de *Mar y Cel*.

La obra vol perteneixer á la Escola realista lograntho sols accidentalment, pus la síntesis de ella es la lluyta del amor y 'l deber sobre bases que, per no trovar los originals en la nostra societat moderna, l' espectador passa casi sempre per sobre l' interés del conflicte dramátich.

Lo tipo de *La Boja* es real, sí, pero al inspirar aquella passió violenta al germá Albert, al romántich, al penitent, l' auditori veu á la Ofelia dins los drapóts que cubreixen l' asquerós cos de la cantinera dels minayres; fatiga la imaginació en busca de lo real y no 'l trova, com no 's trova del arbre empaltat, lo gust aïslat dels dos fruyts á la vegada.

Un altra de las causas perque lo senyor Guimerá, si bé ha lograt un éxit, no l' ha obtingut extraordinari, sens controversia, com en lo *Mar y Cel*, es la semblansa de tons inaugurada en aquesta magnífica creació, mes accentuada encara per la circumstancia de ser lo mateix artista l' intérprete dels protagonistas de las últimas obras de dit autor. Lo germá Albert recorda bastant al *Said* y massa al *Rey monjo* perque no perjudiqui l' éxit de *La Boja*.

A pesar d' aquestas contrarietats, lo poeta logra ab lo seu excelent estro, subjugar, en casos dats, al públich, portantlo allá hont vol, ja ab los arranques de géni en escenas d' alta potencia dramática; ja en tendres idilis que sols poden brotar de plomas privilegiadas, ó ja ab pensaments que sorprenen per sa grandiositat quan no per son atreviment.

Lo tipo de *La Boja* (que de tot pot tenir menos de alguna cosa qu' acrediti aquest calificatiu) es, sens dupte, una creació inspirada en lo realisme alemán, pintat tan magistralment per los celebrats novelistas de l' altra part del Rhin; d' aquets exemplars no 'n tenim nosaltres. Inglaterra los produheix insustancials y frets com las gotas que destilan de las galerias de las minas

de Cardiff; nosaltres sols podém oposar al dúctil tipo portat per l' autor de *Gala Placidia*, las gitanas de las terras andalusas, com Italia podria oposarhi las zingaras que pululan per las boradas del Tíber.

Si la senyora Mena ha sabut lo que s' hi feya en la interpretació de tan difícil personatge, ho acreditan prou los aplausos que cada nit ressonan en la sala d' espectacles. ¡Qué bé pinta los sentiments encontrats d' aquella ánima noble y embrutida dintre una societat abjecta, que com lo táup viu en las entranyas de la terra! ¡Pobre Joana! ¡Ab quin anhel vol fugir, com la garsa americana, del fanch de la llacuna ahont la porta son instint, pera no embrutar la blancor de son plumatje!

Un aplauso mes á la Boldun catalana!

Que en *La Boja* hi ha tipos dibuixats de ma mestra, no pot duptarho ningú. Aquell Damiá es acabat; es la voluntat de ferro personificada; un minayre dut d' una grapada sobre las taulas. La escena de la borratxera de *La Boja* bastaria per si sola pera acreditar á son autor; un no sab qué admirar mes, si la pintura d' aquella dona que vol ofegar ab ví los pensaments que l' atormentan, ó la glacial indiferencia d' aquell sér embrutit que no arrenca la botella de las mans de la dona á qui estima.

Lo senyor Tutau va estar sublime; es la mes estricta justesa que jamay haguém vist en lo Teatro.

Al agenollarse, en lo tercer acte, 's veu qu' aquell home no s' havia agenollat may.

Un altre aplauso al senyor Tutau.

Y qué 'n dirém de lo germá Albert? En nostre concepte es una figura que fuig del quadro; francament, no 'ns hi agrada; la trovém impossible.

Va estarhi bé l' actor predilecte del senyor Guimerá? Hi hauria estat bé qualsevol altre actor?

Aquesta es la pregunta que 'ns feyam al veurer los esforços del fidel intérprete del *Said* pera dar relleu á aquella *ploranera* mal colocada.

Los demés personatjes de la obra, donan voltas al derredor d' aquest *terceto*, foco de la producció, fent lo que poden pera portar lo páli sota del qual s' hi desrolla l' acció del drama, que si bé en conjunt, no es dels mellors del Sr. Guimerá, en detall delata al gran dramaturch, no podent apreciarse d' amich de la Literatura Catalana, qui no vagi á admirar las bellasas de la producció qu' acaba de sortir de la ploma de tan preclar ingeni.

PEPET DEL HORT.

Bon vent... y barca nova

¡Abur, tranquil don Matéu!
¡Vaja, que ja marxa 'l tréni!..
¡Fási un petonet al nen
y encomanis molt á Deu!..
¡Estigui bo, gat dels freres
y resi molt á Sant Roch!..
*primer espasa en lo joch
de compares y comares!*

A pesar dels seus molts anys,
ha vingut sent *saragata*,
per donarnos una *lata*
y moltíssims desenganys...

¡Desenganys hi dit! ¡Ben clar!
y sostinch la expressió aquella...
acosti un xiquet l' orella...
¡val la pena d' escoltar!

¡Tots li feyam molt *tupé*
(lo *tupé* vol dir *empenta*;

vol dir la sanch molt valenta)
y no té *tupé* ni ré...

¡Qué diu? ¡Que lo barber seu
'l de la plassa d' Orient
li ha tallat?... ¡Per qué ho consent?

¡Home vagi en nom de Deu!
¡Després vosté 'ns ha vingut
enaltint la *llibertat*

y en nom d' ella, á algun *pelat*
á fer de *caball* l' han dut!

Dels fills del poble, 'ls grans mals
diu que curará amatent,
y mentres ho diu, consent
que serveixin d' *animals*!..

Un banquet 's fa després;
vosté promet 'parlá clar
y vé l' hora de parlar

y en efecte... ¡no diu res!

¡Qué diu? ¡Que 'l barber aquell
l' hi estirava tant la corda?..

¡Y ara?... ¡D' aixó s' en recorda?

¡Home... enjuguil al bordell!

Nada, senyor don Mateu
'ns ha deixat descontents;
creyam sentí mots valents
¡y té por per lo que 's veu!

No ha deixat ni convenut
al que convencers volia;

La vritat, tant se valia
per fé aixó' no haber vingut.

L' hi dich clar ¡'ns ha aburrit!

¡No hi há més!... ¡Li marxa 'l tren.
¡*Nada*, un petonet al nen!

¡Divertirs' hi per Madrid!!

M. RIUSEC.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

ACABAMENT DEL CAPÍTUL QUART

La descripció de tal lloch
penso fer á vola ploma
que no es prudent me detinga
quan la *gassusa* m' amola.

Y á mes, veyent que 'ls companys
fets uns *almogavers* corren
saltant marges y turons
cantant ab veu regullosa:

«Sense tema los perills!
»esmolats los ganibets,

»¡firam! ¡firam!
»molt tranquils y satisfets,
»guerra, guerra, á los conills,
»guerra, guerra á la viram,
»que las feras tenen fam!»

Aquell qu' es bon catalá
de segú mes d' una volta
ha vingut per atiparse
á eixa vall tan deliciosa.

De desde la carretera
de Sant Cugat, poch se nota
digne de se escrit, pero
quan un mes al coll s' acosta
de la rica vall, ¡Jesús!
si 'n veuen sos ulls de cosas...

Part del Vallés, Montserrat,
serras, simas escabrosas,
Sant Llorens (1) y Sant Medi
y una infinitat de pobles
que semblan mirats de lluny
xays pasturant entre molsa.

Mirant cap al Tibidabo
l' estens plá de Barcelona
ab lo seu mar infinit
que intranquil los vaixells gronxa.

Al baixar á la clotada
una caseta se trova,
tres padrissos, quatre aixetas
que abundancia d' aygua donan
tant fresca, tant cristallina
que molts hi penjan las botas
no per omplir las del líquit,
per refrescá 'l ví que hi portan.

Acampá en aquest oasis
nostra famolenca tropa,
y ¡au! vinga á plomar pollastres

(1) Sant Llorens de Munt.

vinga amanir las cassolas,
vinga á trossejar conills
y á tallá 'l coll de las ocas,
sens pietat ni compassió
als crits que feyan las pobres!

Perqui l' un fá l' ali-y-oli
per 'llá l' altre 'l soch dispoza,
los impacients paran taula,
y 'ls destres fan la *gasofia*.

¡Quin burgit y animació!
¡quin riure y fer xerinola!
l' ayre allí lo pit aixampla
y als pulmons dona mes forsa!

Allí l' home á lo infinit
lo seu pensament transporta,
y s' olvida d' aquest mon;
sols lo ventre se 'n recorda.

Lo ventre, positivista
que mes incitat se trova,
quan mes gran es lo paissatje
y mes serena l' atmósfera.

Al poch temps cuyta la teca
tots cridaren ¡via-fora!
ensenyant un pam de dents
al obrirne tres de boca.

Tenint l' herba per catifa
y lo cel brunyit per sostre;
per quinqué 'l sol esplendent
y per asiento una roca.

Vam comensar lo tiberi,
sens dí una paraula sola
imitant ab aixó als frares
que 'n *ápats* eran gent docta.

Pero á mitj *festí*, quan ja
los budells cantavan gloria,
y enrejolidas las galdas
feyan als clavells vergonya,

quan los ulls espurnejant
de tant alsar la porrona
se creyan qu' eran tres cents
allí ahont sols eram catorce,

allavoras comensá,
'l bullit, y ¡quina broma!
¡quins crits! ¡quina saragata!
¡quin burgit! ¡quina tavola!
l' un improvisava versos,
l' altre recitava estrofas
d' un poema titolat:

Los caixals del comte Jofra.

Aquí un dependent de sastre
nos explicava l' historia
d' una *bolera* molt *viva*
qu' éll tenia d' amors, *morta*.

Allá 'l fill d' un *mantegayre*
entonava algunas coplas
que com la mantega, eran
saladas y llapissosas.

Tots reyam, tots discutiam,
tots volíam parlar á l' hora
sense deixar d' endrapar;
sempre la *mixeta* endoyna.

En Travareta, radiant,
mágestiu fet un *cigonya*
presidia aquella festa
dada á espensas de sa bossa.

Al arribar á los brindis
los quals guardarem pe 'ls postres,
fou se pot dir l' *ultimatum*,

la explosió d' aquellas bombas,
d' aquells caps tant exaltats
per la pólvora alcohólica
que 'n feren mil estropicis

del bon gust y la retórica,
restantne los seus preceptes
espargits per 'quellas rocas
en testimoni de que

eram tots plegats uns *llonsas*!
Acabada la funció
y apuradas ja las bótas,
tots catorce *poetastres*

se pot dir qu' estavam *monas*.
Cada escú buscá son gust
per desvaneixe una estona
en brassos del Deu Morfeo
del cervell l' espesa boyra.

Jo arraulit sota d' un pí
quedí fet una marmota,
y dormint tinguí un gran somni
que 't contaré si m' escoltas
lector amich, puig sabrás
que si fins are sols bróssa (1)
te he donat, me convenia;
lo que vé, á molts los importa!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

(1) En lo capítul quint se pot dir comensará lo Viatge al Parnás; los quatre capítols anteriors han sigut sols la introducció.

ALS MEUS INGLESES

Feume l' obsequi ¡per Deu!
de no amohinarme mes.
Ja hos pagaré los dinés
mentres que no m' insulteu.

P' els carrés no puch anar
que no senti:—¡Eh, tú, manol!....
Págam lo que 'm deus ¡gitano!
ó sinó 't faig agasar.

Fins recordo l' altre día
que un sastre molt tarambana
m' estripá l' americana

de la rábia que 'm tenia.

Y quan trobo al sabaté
que 'l pobre es borni d' un ull,
jo me 'l miro de regull
trencant prompte de carré.

No fos cás que 'l gran trapella
me dongués una *llisada*...
igual que l' altra vegada

¡que 'm va rompre una costella!
De casa no puch sortí
que no 'm veigi així insultat,

y per tots atropellat
fent lo que volen de mí.

Y sols cifro ma esperansa
treyant la *grossa*, senyors,
perque aixís lluny de rencors
tocaré 'l dos cap á Fransa.

Y allí tranquil sens recel
si per cas vé algun *inglés*...
¡fins per no darli dinés
pujaré á la Torre Eiffel!...

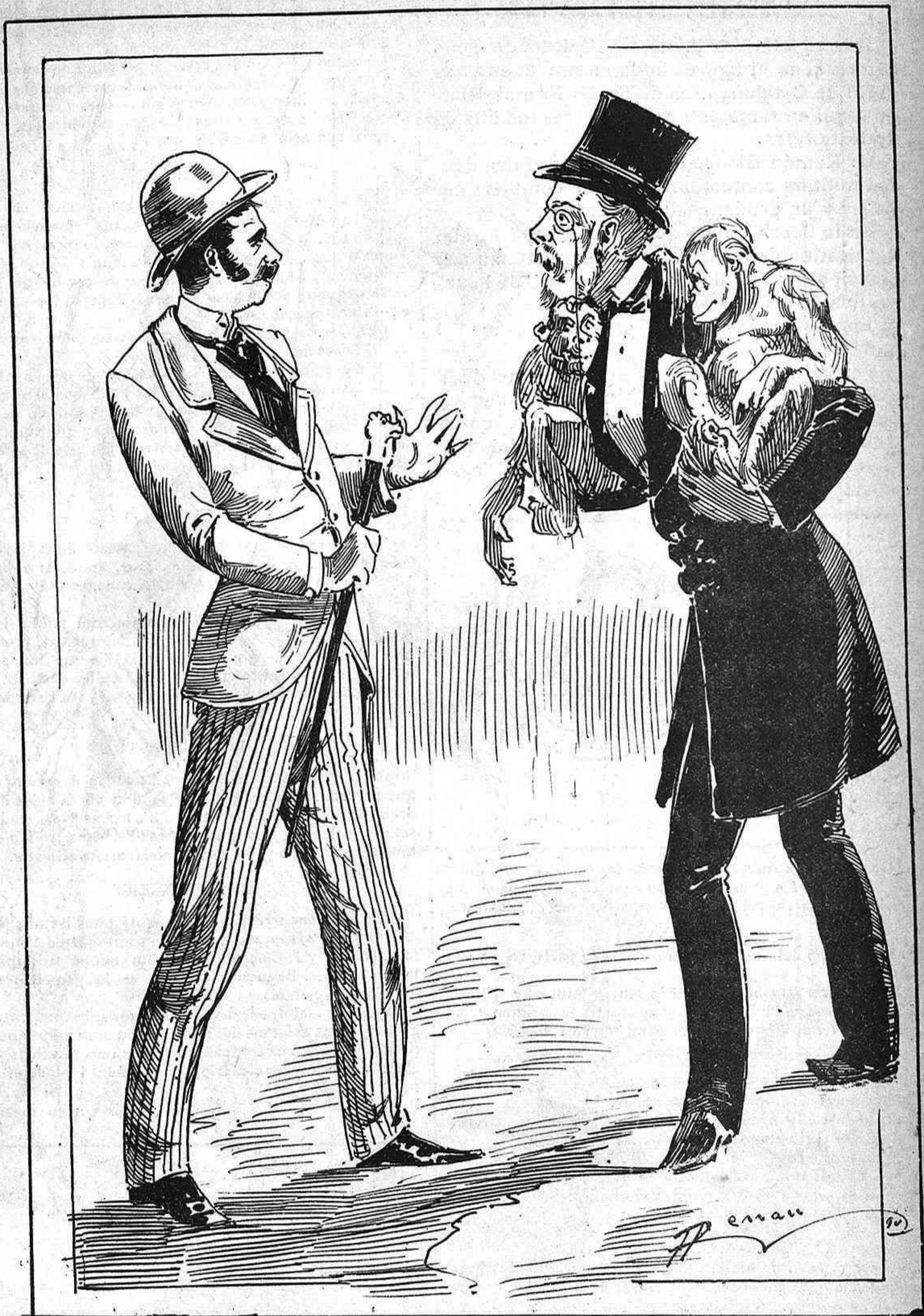
J. CASANOVA V.

LA TOMASA
ENTRE BASTIDORS

—Vés al quarto que desseguida vinch.
—De debó?
—Sí; ja hi trovarás la mare.
—(¡M' has mort!)

LA TOMASA
DESPRES DE FESTAS

—D' hont vé D. Victor?
—De recullir aquets dos sócios que va enviá D. Prá-
xedes al Liceo y á Romea la setmana passada

NOSTRE RETRATO

Incompleta fora la nostra Galeria de celebrats si no hi figurés lo digníssim capitá general de Catalunya Excm. Sr. D. Ramón Blanco á qui en tanta estima tenim tots los fills de aquesta terra.

D. Ramón Blanco es una de las grans figuras militars contemporáneas; un complert caballer y un prudentíssim governant.

En lo llarch temps que fa qu' ocupa lo elevat destino de la Capitanía general d' aquest principat, no ha dat més que motius de lloança, fins en las épocas més assarosas y compromesas per las que ha atravessat la nostra patria.

Per xó hem seguit ab interés lo curs de l' enfermetat qu' aqueixava á tan ilustre patrici; per xó ab lo cor plé de joya li doném aquest tribut d' apreci, remerciant á la Providencia l' haver tornat la salut al brau general, al gran patrici y al bon amich de Catalunya.

PRINCIPAL

Un difunto ha sigut la victima de la passada setmana y com de difuntos ja n' hi ha prou en aqueixa casa, val més que passém de llarch per no sentir tanta fragancia d' absoltas.

ROMEÀ

Del estreno del *Comte de Pallars* ja se 'n parla en revista apart.

Se prepara: *De mala raza* per lo senyor Riutort y dilluns comensa la série de beneficis inaugurantla lo primer actor senyor Soler ab *El arcediano de San Gil* y *La Parentela*.

NOVEDATS

Seguelxen las representacions de *La Boja* y *A la Prevenció* proporcionant magníficas entradas.

Diumenje á la tarde se posará en escena lo nou drama del senyor Guimerá, y á la nit *Los dos Sargentos franceses* que tants aplausos li val al senyor Bonaplata.

S' ha repartit la nova comedia en 3 actes del distingit escriptor que firma ab lo popular pseudónim: «C. Gumá», titulada: *Ni la teva ni la meva*.

TÍVOLI

El secreto de mi tío diálech lírich que s' estrená la setmana passada obtingué los honors de que al final fossin cridats los autors que resultaren ser los Srs. Molgosa y Casademunt, de la lletra, y Lajarte de la música com oportuna-ment diguérem.

Creyém que á escursarse alguna escena, sería obra que agradaría més y respecte á la música, no obtingué la

acullida deguda á causa de estar acostumat lo públich que frequenta aqueix teatro á sentir *seguidillas y americanas* y demés música de la *gente flamenca*.

Lo desempenyo, aixís, aixís, s' ho hagué de ben menester.

Dissapte y diumenje se donaren representacions extraordinarias del may prou escorregut viatge: *Los sobrinos del capitán Grant*, proporcionant magníficas entradas.

En preparació *Sueños de oro*.

CATALUNYA

Si la senyora Folgado en las primeras obras en que se doná conèixer no hagués alcansat una reputació envejable, ho hauria lograt sols representant lo picarésch personatge «Punto suspensivo» de la sarzuela *Ortografia*, per la intenció y finura ab que matisa lo personatge, no sent estrany que lo públich, li obligui á repetir los «couplets» set ó vuyt vegadas tots los días.

També s' ha fet aplaudir en la revista *¡A ti suspiramos!* ab la «guaracha» y ball de «manchegas».

Se distingiren en abdos obras además de la senyora Folgado, las senyoras Pino y González y senyor Castilla.

Acertada ha estat la Empresa ab la reproducció de la bonica comedia: *Los martes de las de Gómez*, que com en anteriors temporadas la senyora Alverá feu gala de sa notable vis-cómica sens apelar á la xocarrería.

Están en preparació novas obras.

CALVO VICO

Grans entradas produhí en los passats dissapte y diumenje la obra *El mercado de esclavos*, anunciat ab tant de bombo, resultant ser un arreglo del conegut melodrama *La Cabaña de Tom*.

S' aplaudiren algunas escenas, aixís com també lo quadro culminant de la obra ó sia lo del mercat, produhint bon efecte la numerosa comparsería ab que fou presentada si be notantse molta mesquinesa en los vestits.

En lo desempenyo se distingiren la senyora Estrada y los senyors Cuevas, Nieto y Treviño.

CIRCO EQUESTRE

Interin s' esperan tots los artistas de las dos companyías que posseheix la empresa, han debutat ab éxit los fratelli Sechi, verdaders especialistas en las barras fixas, mademoiselle Siegrist que á més de ser una barbiana *jembra* es una notable amassona y Mr. Ducós malabarista ecuestre.

EDEN-CONCERT

Escullida concurrencia hi frequenta totas las nits aplaudint la *Troupe française* de la qual sobressurten Mlles. Cor-teys, Odette y J. Cortada, aixís com també la companyía mímica de Mr. Baglioni, del que n' es lo principal sosten Mr. Franki (pierrot).

Lo senyor Galofre desitxant en lo possible compensar degudament los esforços del públich, té en cartera nous artistas entre ells una companyía de quadros plástichs y alegórichs que creyém cridarà poderosament l' atenció.

UN CÒMICH RETIRAT.

CANTARS

De tas paraulas d' amor
me 'n recordo molt nineta
perque cada cop que 't veyá
'm costava una pesseta.

Per cada petó, nineta,
que faig en la teva cara,
en mos llábis per recort
sempre m' hi surt una pansa.

M. GARDÓ FERRER.

FARRIGO FARRAGO

A las set del demati.

Havent dinat.

—Aixó ja no es una dona. Malvinatxa 'l mont!

—Sabs que 'n Sagasta no 'm va dar rés...?
—A mi... també.

—Una dona sola no es rés; si sapigués de quedà bé 'm tornava á casar.

Lo comte de Pallars

TRAGEDIA EN 3 ACTES, ORIGINAL DE D. JOAN MALUQUER Y VILADOT.

Lo mes selecte y escullit de la societat barcelonesa vá donarse cita dimars últim en lo *Teatro Romea* en motiu d'estrenarse la primera obra dramática del distingit polítich ab qual nom encabessém aquest article.

La obra del senyor Maluquer perteneix al género dramátich de *época*, tan passat avuy de moda en que lo realisme s'ha ensenyorit de las arts en general.

Aixó vol dir que lo senyor Maluquer ha emprés pera dirigir-se al temple del Deu Exit, lo camí mes pedregós y accidentat de quants podía triar, y si bé hauría sigut pera major gloria seva resoldrer lo dirícil problema, en cambi l'ha ajudat, sino á caurer, á tambaleijar en sos primers passos.

Lo Comte de Pallars te lo gran defecte de lo inverossímil anyadit al altre de descobrir anticipadament los aconteixements; escolls en los quals cau generalment, l'autor poch práctic en la escena.

Además lo protagonista no delata al brau guerrer del regnat de Pere 'l Gran, personatje que 's podía descriurer d'una manera mes favorable y simpática, inspirant mes interés al públich, sempre amant de lo gran y de lo bell.

L'úlich notable que hi ha en la primera obra del senyor Maluquer es la versificació vigorosa y adornada d'imatjes que acreditan á son autor, si bé la profussió de lirisme es una altra contra que té la obra. Lo públich d'avuy vol que los aconteixements se succeheixin depressa; las digressions per mes que siguin raudals de bona poesia, en una obra dramática hi pesan perque deturan lo curs que quan mes rápit siga mes interessa al espectador.

Los personatjes, casi tots, per no dir tots, son d'un convencionalisme extremat, casi tant com los incidents que tenen lloch en lo drama.

Poch ha ajudat, en general, á la obra, la interpretació que hi han donat los artistas encarregats de son desempenyo. Excepció feta de la senyoreta Sala y lo senyor Borrás, los demás no cal dir que no ho feren prou bé; lo públich ja va jutjarho y los hi demostrá.

Lo senyor Martí ab la seva ampulosa cantarella, qu'augmenta lo metall de sa véu, acaba d'acentuar lo romanticisme de la obra.

Hi ha artistas que 'ls sembla que en lo Teatro no s'ha de parlar y fer com en la vida real, sens reparar que los mes grans actors contemporáneos s'han fet célebres per la justesa qu'han sapigut imprimir entre aquesta vida real y las taulas del Teatro. Molts jutjan de la bondat de lo que fan per los aplausos que baixan de las galerías, las mes de las vegadas prodigats, per gent de mal gust y per la *clac* de las empresas.

La dicció precipitada del senyor Moragas tampoch s'ajusta ab lo personatje que representa, trencant molts conceptes, tal volta per aquest defecte mateix.

L'autor fou cridat al final dels actes primer y segon y per tres vegadas al final de la obra.

Lo senyor Maluquer ab son *Comte de Pallars* 'ns ha demostrat ser un excelent poeta, potser demá 'ns demostrará ser un bon autor dramátich.

RAMON ESTANY.

En la Litografía Barcelonesa de Ribera y Estany, carrer de Sant Ramon, 5, (abans Sant Pau, 56) s'ha rebut del estranjer además de lo confeccionat en sos estensos tallers, un gran sortit de felicitacions propias pera serenos, vigilants, escombriayres, dependents de cafés, perruquerías, fondas, etc. etc., á preus sumament baratíssims que creyém han de cridar poderosament l'atenció general.

No equivocarse: Sant Ramón, 5.

Dém la mes cordial enhorabona al digníssim general don Ramón Blanco per haverse lliurat de la malaltia que l'aqueixava, poguent-se de nou fer cárrech d'aquesta Capitanía general ab gran contentament dels fills d'aquesta terra que

tant lo volen.

Redeu! y lo que s'ha menjat en aquestos días...!

Tots s'han tornat banquetes y techs y *lunchs*... la mar!

Aquets fills y néts dels progressistas no poden parlar que no siga ab la boca plena.

¡Quina gana!

Divendres de la passada setmana, nostre particular amich lo reputat fotógrafo don Miquel Matorrodona, tingué la inmensa desgracia de perdre á sa apreciada filla Carmeta (Q. D. G. G.) víctima de la terrible epidemia tifóidea que ab tanta crueltat assola nostra ciutat.

Acompanyém al amich en son just dolor com també á sa desconsolada familia recomenantlos la resignació tan necessaria en aquestos moments de proba.

En la guardia Imperial del exércit alemany hi ha un soldat que mideix metros 2'25 d'alsaría.

Casi es tan alt com 'n Tort y Martorell.

La policía va tenir que intervenir en una manifestació en la que hi anava lo doctor Cerezo ab una bandera ab lo següent lema: *Viva Peral. Abajo los enemigos del génio*. Lo senyor Peral va dirigir algunas frasses á los manifestants.

Aquest Peral ja 'ns fa l'efecte de 'n Boulanger.

Vaja, aixó no fa géni.

A Málaga un acreedor que no podía may topar al sócio que li debía una cantitat, va tenir una pensada que li va sortir molt bé.

Fingint lletra de dona, va dar una cita al *mestre* que no va faltarhi junt ab un cotxe qu'havía de ser tal vegada, segons ell, la cambra nupcial.

Calculin quan en comptes de la romántica enamorada va trovarse ab:

¡Lo sabater!

Hem rebut un exemplar del reglament del *Monte-pio provincial de Barcelona* que 's titula protector dels operaris de la edificació.

L' hem fullejat un xich y hem vist que verdaderament sas bases enclohuen per complert lo titol de la associació per lo que no podém menos de recomanar á la classe obrera, desitjant que dit Monte-pio sigui un verdader apoyo per ella en los moments de necessitat.

Ja s' ha fet llum sobre lo crim del carrer dels Banys Vells.

Los criminals cometen los crims fins veyent que tots se descubreixen. Que burros!

Es vritat que si no fossin burros ja no foran criminals.

Un curiós ha notat que á jutjar per los estrenos qu' han tingut lloch fins avuy en los Teatros Catalans de Novedats y Romea, 's necessitan vint dramas ó comedias en tres actes durant la temporada d' hivern, sense contar las pessas.

Ara pregunto jo: Quin profit ne treuran los autors? Quin número de autors, (autors) hi ha per la confecció d' aquesta tasca?

O s' ha de acudir al Teatro Francés qu' allavors ja no se 'n podrà dir Teatro Catalá, ó no es possible donar l' abast.

No valdría la pena que las empresas preferissin la qualitat á la cantitat, empleant un verdader rigorisme en la tria de obras en benefici d' ellas y del públich, comensant per admetrer sols obras de indiscutible mérit y retxassant tot empaltament extranger?

Si no ho fan, lo Teatro Catalá es mort!

Apuntin ló dia qu' ho dich.

Dintre breus días sortirà elegantment impresa la comedia en un acte «A la Prevenció» del nostre apreciat director Sr. Ferrer y Codina, que ab tant aplauso 's representa en lo Teatro de Novedats.

'S trovará de venda en las llibrerías de D. Eudaldo Puig (plassa nova) en casa la Vda. Mayol—carrer de Fernando, y en los teatros de Novedats y Romea.

S' ha llegit ab destino al Teatro de Novedats una comedia en tres actes de dos aplaudits autors, titolada: *Una causa criminal*, en la que hi abundan los xistes de dicció y situacions altament cómicas.

BIBLIOGRAFIA.—Nostre company en la premsa D. Sebastia J. Carner, ha tingut la galanteria de remetre 'ns un exemplar de son notable: *Tratado de arte escénico*.

Es un notable tomo que recomaném á tots los actors y á quants intervinguin en las representacions escénicas ab la seguritat que hi trobarán que apendrer, ja que lo esmentat escriptor ha procurat recopilar los mes importants preceptes del art, que fins avuy anavan dispersos en diferentas obras, además de oportunas y juiciosas reflexions adaptables á las necessitats de la present época.

Repichs

L' Enrique Leida deya l' altre dia en una revista (sic) d' una obra estrenada en lo Teatro Principal, «que la comedia era un *verdadero modelo de savoir faire francés*».

Que no 's podia guardar aqueix *francés* pera ferlhi tocar l' órga?

En lo mateix article diu: *Cada año se trasladaba á Tolosa, donde residia habitualmente.*

Si hi residia habitualment, los traslados los hauria de fer desde Tolosa.

Que dona alguna cosa aquest mestre porque 'l deixin escriure?

Ho sembla.

Home, hi ha un *Pepet del Carril* apócrifo que 'l proposém per la *Creu Cuberta*.

Es la que 's dona als clowns.

Y als trossos de burro.

Anirá: J. de P. Juanico, Garcia Alvarez, R. Solanes. Pasqual Simón

B. J. Raresa: Lo qui li ven la tinta, l enganya. Tinch la vista molt cansada y no puch llegir lo que m' envia.

Anirá algo de Sabateret, J. Carbonell.

Francesch Torres: Ni es sonet, ni sona bé.

Pepet del Carril: Moltissimas gracias del avis y complasent degudament. Respecte á la composició que diu se 'ns deu haver trasparat ¿Vol fernos lo favor de remetre-la de nou?

Roger: Lo primer número del tercer any es lo número 71, sent lo preu dels atrassats lo mateix del corrent; si li convé també li servirem la collecció completa.—Lo demés no contestat no serveix.

AVÍS IMPORTANT

ESTA JA EN PREMPSA L'

Almanach de La Tomasa

pera 1891

Agrahits al extraordinari éxit que obtingué lo del present any, estém persuadits que ab las milloras establertas en aquest, quedarán pasmats tots nostres constants favoreixedors.

Als senyors corresponsals als quals enviarem lo número d' almanachs igual als nostres envios de periodichs 'ls hi proposém se servescan fer los *pedidos extraordinaris* ab anticipació, no sigui que 's quedin á las *capsas* com l' altra vegada.

Sembla que á Madrid no han volgut fer de gaballs com nosaltres.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Nom de dona.
- 3 3 2 5 4 7 8—Fruyta.
- 5 4 3 2 7 6—Ofici d' home.
- 3 3 2 5 8—Eyna de manyá.
- 5 6 7 8—Apellido d' una aetriu.
- 8 7 8—Nom de dona.
- 1 8—Nota musical.
- 6—Vocal.
- 5 2—Nota musical.
- 5 2 3—Número.
- 3 3 4 5—En los llibres.
- 5 2 3 3 4—Número.
- 5 6 3 4—Fruyta.
- 1 2 3—Algunes donas ne gastan
- 1 6—Nom de dona.
- 5—Xifra romana.
- 3 4—Article.
- 5 6 3—Aliment.
- 5 4 7 8—Animal en femení.
- 5 2 3 8 7—Ciutat italiana.
- 5 4 3 3—A Barcelona n' hi ha.
- 5 4 7—No més n' hi ha un.
- 7 4—Negació.
- 2—Xifra romana.
- 7 2—Negació.
- 7 4 5—Tothom ne té.
- 5 2 3 3—Los aucells ne menjan

- 1 2 3 4 7—Molts ho buscan.
 - 5 4 3 8—Los tapés ne gastan.
 - 4 7 8—En la mar n' hi ha.
 - 3 8—Nota musical.
 - 1—Consonant.
 - 5 6—Pronom.
 - 7 4 6—Personatge antich.
 - 3 3 8 5—Molts cops ne fan.
 - 1 2 3 3 8—Molts pares ne tenen.
- F. CARRERAS.

XARADA PÉRDUA

Desde 'l carrer del Dos á la Tot general un hu-dos-tres ha perdut un mocador de dos-tercera ab una tres-hu d' oli y suplica á qui l' hagi trovat se serveixi portarlo á casa donya Cinch-quatre-tres Dos-hu-tres, carrer dels Llástichs, 100, 5.º - 4.ª, que se li darán las gracias corrssponentas.

M. PALUMÉ.

ENIGMA

Blasa, Joana, Tecla,
María, Julia

Colocar aquestes noms de dona de modo que ab la lletra central y llegit de dalt á baix, formi un altre nom de dona.

BRUNO DURÁN

ANÁGRAMA

La Rosa qu' es tant total,
passant pel carré de 'n Bot
quan anava ab en Marsal,
's. va fer un nyanyo á la tot.

CELESTINO TORRENS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

- Xarada.—Mi-sal.
 - Conversa.—Rosa.
 - Trenca-caps.—Lo Castell y la Masia.
 - Quadrat numérich.—
1	4	5	6
5	6	1	4
6	5	4	1
4	1	6	5
- Problema.—12345679
 - Geroglífich.—Los Celtiberos descendien dels celtas.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERRARI
Preus de subscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas
 - Cuba y Puerto Rico id. 2 " "
 - Extranger id. 2'50 " "
- NOTA—Tota reclamació podrà dirigir-se á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, 11.º 5.º.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY
Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.º - Horta.